1. Ficha Técnica

TÍTULO: ***Alén-Mar***.

SUBTÍTULO: Revista de la Asociación Argentina de Hijos de Gallegos.

LUGAR: Bos Aires (Arxentina).

CRONOLOXÍA: 1-xuño-1961 / novembro-1963.

NÚMEROS PUBLICADOS: 4.

DATACIÓN DOS NÚMEROS: 1 (1-xuño-1961), 2 (maio-1962), 3 (xuño-1963), 4 (novembro-1963).

DIRECTORES: número 1, Antonio Pérez Prado; restantes números, Perfecto López Romero.

PERIODICIDADE: anual ou semestral.

FORMATO: 18 x 27 (ou 26) cms.

NÚMERO DE PÁXINAS: 8.

ENDEREZO DA REDACCIÓN: Sarandí, 847 (Bos Aires).

LINGUA: maioritariamente castelán, aínda que en todos os números aparecen colaboracións en galego.

ILUSTRACIÓNS: moi abundantes, sobre todo no primeiro número. Presentes nos seguintes, aínda que hai números que contan con unha única ilustración.

ILUSTRADORES: C. Maside, Villar Chao. Varias ilustracións sen asinar.

COLABORADORES LITERARIOS: E. F. G.[1], A. Fole, D. García-Sabell, Perfecto López Romero, Salvador Lorenzana, Basilio Losada Castro, Otero Pedrayo, Ricardo Palmas Casal[2], Antonio Pérez Prado[3], Ramón Piñeiro, Arturo Prado, A. R. C., Xohan.

COLABORADORES ESPECIAIS: a Asociación de arxentinos fillos de galegos que promove *Alén-Mar* dá noticia (nº 1, páxina final) da colaboración de institucións como o Centro Pontevedrés e o Centro Lucense, así como aos escritores Ramón de Valenzuela, Eduardo Blanco-Amor e Víctor Luis Molinari. Salienta tamén o apoio da Librería Follas Novas e das audicións de radio "Galicia Emigrante". Custearon a edición do número 1 da revista un grupo de galegos que figuran con nomes e apelidos na derradeira páxina do número 1 da publicación.

PUBLICIDADE: na derradeira páxina dos números 2 e 3.

LOCALIZACIÓN: a colección completa áchase na Biblioteca da Fundación Penzol. Exemplares dos números 1 e 2 pódense atopar tamén no Centro Superior Bibliográfico de Galicia.

---

[1] Varias referencias nos levan a pensar que estas iniciais corresponden a Elsa Fernández G., unha das fundadoras da Asociación Argentina de Hijos de Gallegos que colaborou en diversas revistas da época como *Eufonía: rimas y glosas de la poesía gallega* (Bos Aires), onde presenta o poema "Siglos de mar" (nº 2, 1958, pp. 10-11), e *Vieiros* (México), co artigo "A poesía galega dun poeta americán" (T. 2, outubro 1962). En 1965 o proxecto editorial desenvolvido por *Alén-Mar* publicou o seu poemario *Lonxanía*.

[2] Ricardo Palmas Casal é autor de: *A emigración galega na Arxentina*, Sada (A Coruña), Ediciós do Castro, 1978.

[3] Antonio Pérez Prado é autor de numerosas obras nas que se reflexiona sobre a situación dos galegos en Arxentina, entre outras: *Los gallegos y Buenos Aires*, Ediciones La Bastilla, Bos Aires, 1973.

2. Nota a *Alén-Mar*

Cando falamos de *Alén-Mar* falamos, dende logo, dunha revista de pequeno formato, feita con medios económicos máis pequenos aínda, de aparición moi irregular no que atinxe á periodicidade e dunha xeira limitada a catro números. Falamos, entón, dunha publicación voceira da "Asociación Argentina e Hijos de Gallegos"[4] ou, en palabras do editorial –"Alén-Mar"– do seu nº 1, de "los hijos de cuatrocientos mil hombres y mujeres que se le atrevieron a un mar ante el cual hace mucho tiempo se habían detenido sus antepasados"; asociación, pois, que non só promove a revista, senón que se constitúe en editorial (de feito publica un libriño[5] con dous textos de Ramón Piñeiro), organiza cursos de lingua galega, (contando con E. Blanco-Amor en calidade de profesor), tenta afortalar relacións culturais con Galicia e con outros países (Irlanda, México, Brasil...), auspicia viaxes culturais e deportivos e quere manter e reavivar o contacto coas sociedades galegas en Bos Aires e con destacadas figuras galegas que viven na Arxentina. Das actividades, en fin, da asociación informan as páxinas de *Alén-Mar*, a revista que, co castelán como lingua, presenta en galego parte das súas colaboracións, especialmente as que proceden de Galicia e veñen asinadas por Otero Pedrayo, Domingo García-Sabell, Ramón Piñeiro, Ánxel Fole, Salvador Lorenzana (Francisco Fernández del Riego), así como as entrevistas realizadas a P. Leirado e Salvador García-Bodaño. En galego están, así mesmo, os versos da autoría do bonaerense Eduardo Jorge Bosco e as prosas de Xohan e do anónimo traductor dun

[4] Sinala Carlos Zubillaga que: "A comienzos de la década de 1960 se constituyeron en Buenos Aires y en Montevideo sendos núcleos de jóvenes descendientes de gallegos que asumieron una modalidad institucional similar: la Asociación Argentina de Hijos de Gallegos (en la que actuaron Antonio Pérez Prado, Ricardo Palmás Casal, Elsa Fernández, Alberto Abalos, Pepe Reinoso, y cuyo primer profesor de lengua gallega fuera Eduardo Blanco Amor)...", *Ramón Piñeiro: cronobiografía e cartas* (Cadernos Ramón Piñeiro II), Luís Alonso Girgado e Teresa Monteagudo Cabaleiro, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, Xunta de Galicia, Santiago de Compostela, 2003, p. 119.

[5] *Dos ensayos sobre la saudade*, Bos Aires, Ed. Alén-Mar, 1961. Reúne "Significado metafísico de la saudade" e "Para una filosofía de la saudade" en tradución ao castelán de Celestino Fernández de la Vega.

fragmento dunha guía de Bretaña escrita en bretón e publicada en 1957 na cidade de Quimper.

A brevidade, certamente, é a característica xeral das achegas desta publicación interesada na lingua e literatura galegas moi especialmente. Boa proba diso é a sección "Mirador bibliográfico" ou os escritos sobre lingua, teatro e novela galegos. Hai, tamén, outro tipo de colaboracións máis de carácter cultural (a temática xacobea, por exemplo, da que se ocupa Ricardo Palmas Casal), pero en calquera caso estamos na dimensión do informativo e da opinión con finalidade divulgativa.

Interesados en Galicia, en Rosalía, no Día das Letras, na actualidade bibliográfica galega, no estado da nosa lingua e literatura e na promoción de todo tipo de cursos que servisen para un mellor coñecemento de Galicia, os responsables de *Alén-Mar*, que xa deixaran constancia do seu recoñecemento ao labor desenvolvido pola Editorial Galaxia, dedicáronlle o seu número 4 e derradeiro –"Este número de Alén-Mar, que la Asociación dedica a la Editorial Galaxia de Vigo"– á citada editorial co gallo do seu décimo terceiro aniversario (1950-1963).

Movémonos unha vez máis con este *Alén-Mar* no terreo das tentativas, das iniciativas entusiastas pero escasamente meditadas que rematan ao pouco de empezar. Trátase sen dúbida dunha iniciativa de tipo cultural, galeguista e meritoria por vir de xentes xa non nacidas en Galicia que queren recuperar as súas raíces familiares, os seus sinais identitarios. Catro números en tres anos deu para pouco, contando dende logo coas "dificultades habidas en nuestro país –Arxentina– en los últimos años y el estado de

inercia en que se hallaba y aún se halla hoy la colectividad gallega de Buenos Aires”[6]. Moita axuda non deberon ter, por certo. Velaquí as páxinas que conseguiron levar adiante.

[6] *Alén-Mar*, nº 4, novembro-decembro de 1963, [p. 1].

3. Índices

3.1. Sumarios[7]

número 1 (1-xuño-1961)

- "Castelao", s.s, [con gravado de C. Maside]
- "*Alén-Mar*", s.s
- "27 de octubre de 1959", s.s, [con viñeta]
- "El culto de Santiago en América", Ricardo Palmas Casal, [con debuxo]
- "Publicaciones. Relaciones culturales", s.s, [con viñeta]
- "Italia Rovere, alumna del curso de gallego", e. f. g., [con debuxo]
- "Conviene que hablemos...", Perfecto López Romero, [con debuxo de Villarchao]
- "Señores Direitivos da Asociación Argentina de Hijos de Gallegos (carta de saúdo)", Otero Pedrayo, [Sección "Nos alientan"]
- "A creación da Asociación Argentina... (nota)", Ramón Piñeiro, [Sección "Nos alientan"]
- "Velaquí que un fato de rapaces... (Nota)", A. Fole, [Sección "Nos alientan"]
- "Saúdo y espranza (carta)", Salvador Lorenzana, [Sección "Nos alientan"]
- "Libros. *La parranda*. Eduardo Blanco Amor", A. P. P.[8]
- "Esta primera entrega de *Alén-Mar*", s.s

número 2 (maio-1962)

- "Editorial", Alén-Mar
- "Sobre Camba", Perfecto López Romero
- "Autoconcencia", Ramón Piñeiro
- "Evocación de Alfredo R. Bufano", Ricardo Palmas Casal, [con debuxo]
- "Luís Amado Carballo", s.s
- "Fenestra de *Alén-Mar* (noticia)", s.s
- "Mirador bibliográfico gallego", E. F. G.

[7] Ningún dos números de *Alén-Mar* vai paxinado.
[8] Estas iniciais correspóndenlle a Antonio Pérez Prado.

número 3 (xuño de 1963)

- "Editorial", Alén-Mar
- "Sete países, Unha I-alma. A Celtia Contemporánea (tradución)", s.s
- "Eduardo Jorge Bosco poeta en gallego", s.s
- "Fenestra de *Alén-Mar*", s.s
- "Novela y teatro gallegos", Basilio Losada Castro
- "Gasallo pra Rosalía", D. García-Sabell
- "Mirador bibliográfico", s.s
- "Libros recibidos", A. R. C.

número 4 (novembro, 1963)
[número conmemorativo do decimoterceiro aniversario da fundación da Editorial Galaxia]

- "En este pasado mes de octubre...", *Alén-Mar*
- "Hagios Eaco", Arturo Prado
- "carta encol da europa futura", Xohan
- "Inquéritos. Lingua", s.s, [entrevista a P. Leirado]
- "Inquéritos. Teatro", s.s, [entrevista a Salvador García-Bodaño]
- "Fenestra de *Alén-Mar*", s.s
- "Mirador bibliográfico", s.s

3. 2. Colaboradores

ALÉN-MAR

"Editorial", nº 2 (maio-1962)

"Editorial", nº 3 (xuño de 1963)

"En este pasado mes de octubre...", nº 4 (novembro, 1963)

A. P. P. [ANTONIO PÉREZ PRADO]

"Libros. *La parranda*. Eduardo Blanco Amor", nº 1 (1-xuño-1961)

A. R. C.

"Libros recibidos", nº 3 (xuño de 1963)

E. F. G.

"Italia Rovere, alumna del curso de gallego", nº 1 (1-xuño-1961)

"Mirador bibliográfico gallego", nº 2 (maio-1962)

FOLE, A.

"Velaquí que un fato de rapaces... (Nota)", nº 1 (1-xuño-1961)

GARCÍA-SABELL, D.

"Gasallo pra Rosalía", nº 3 (xuño de 1963)

LÓPEZ ROMERO, PERFECTO

"Conviene que hablemos", nº 1 (1-xuño-1961)

"Sobre Camba", nº 2 (maio-1962)

LOSADA CASTRO, BASILIO

"Novela y teatro gallegos", nº 3 (xuño de 1963)

OTERO PEDRAYO

"Señores Direitivos da Asociación Argentina de Hijos de Gallegos" (carta de saúdo), nº 1 (1-xuño-1961)

PALMAS CASAL, RICARDO

"El culto de Santiago en América", nº 1 (1-xuño-1961)

"Evocación de Alfredo R. Bufano", nº 2 (maio-1962)

PIÑEIRO, RAMÓN

"A creación da Asociación Argentina... (nota)", nº 1 (1-xuño-1961)

"Autoconcencia", nº 2 (maio-1962)

PRADO, ARTURO

"Hagios Eaco", nº 4 (novembro, 1963)

S.S

"Castelao", nº 1 (1-xuño-1961)

"*Alén-Mar*", nº 1 (1-xuño-1961)

"27 de octubre de 1959", nº 1 (1-xuño-1961)

"Publicaciones. Relaciones culturales", nº 1 (1-xuño-1961)

"Esta primera entrega de *Alén-Mar*", nº 1 (1-xuño-1961)

"Luís Amado Carballo", nº 2 (maio-1962)

"Fenestra de *Alén-Mar* (noticia)", nº 2 (maio-1962)

"Sete países, Unha I-alma. A Celtia Contemporánea (tradución)", nº 3 (xuño de 1963)

"Eduardo Jorge Bosco poeta en gallego", nº 3 (xuño de 1963)

"Fenestra de *Alén Mar*", nº 3 (xuño de 1963)

"Mirador bibliográfico", nº 3 (xuño de 1963)

"Inquéritos. Lingua", nº 4 (novembro, 1963), [entrevista a P. Leirado]

"Inquéritos. Teatro", nº 4 (novembro, 1963), [entrevista a Salvador García-Bodaño]

"Fenestra de *Alén Mar*", nº 4 (novembro, 1963)

"Mirador bibliográfico", nº 4 (novembro, 1963)

SALVADOR, LORENZANA

"Saudo y espranza" (carta), nº 1 (1-xuño-1961)

XOHAN

"carta encol da europa futura", nº 4 (novembro, 1963)